

FIZYKOTERAPIA

TADEUSZ MIKA ■ WOJCIECH KASPRZAK

Wydawnictwo
Lekarskie
PZWL

FIZYKOTERAPIA

prof. dr hab. med. TADEUSZ MIKA
dr med. prof. nadzw. WOJCIECH KASPRZAK

Wydawnictwo
Lekarskie
PZWL

Spis treści

Rys historyczny	13
Rola medycyny fizykalnej i lecznictwa uzdrowiskowego w leczeniu, diagnostyce i rehabilitacji	18
Czynniki fizyczne	20
Mechanizm działania czynników fizycznych	22
Leczenie ciepłem i zimnem	25
Cieplolecznictwo	25
Właściwości fizyczne energii cieplnej	25
Wymiana ciepła	26
Regulacja cieplna organizmu	28
Wpływ ciepła na organizm	33
Zabiegi cieplolecnicze	35
Łaźnia sucha szafkowa	35
Łaźnia sucha rzymska	36
Sauna	36
Zabiegi cieplne przy użyciu parafiny	42
Leczenie zimnem	44
Wpływ zimna na organizm	45
Zimne zabiegi miejscowe	47
Zimne okłady lub zawijania	47
Oziębienie przy użyciu ciekłego chlorku etylu	48
Zabiegi miejscowe przy użyciu gazów chłodzących	48
Ogólna terapia zimnem	50
Wodolecznictwo	54
Wpływ zabiegów wodoleczniczych na ustrój	54
Wybrane zabiegi wodolecznicze	65
Kąpiele	65
Półkąpiele	70
Natryski	71

Natryski specjalne	75
Wskazania i przeciwwskazania do stosowania natrysków	76
Polewania	77
Polewania częściowe	77
Polewania całkowite	78
Zmywania	79
Nacierania	79
Zawijanie	80
Okłady	80
Płukania	83
Pierwsza pomoc w przypadku utonięcia	84
Światłolecznictwo	85
Podstawy fizyczne i biologiczne	85
Promieniowanie podczerwone	87
Działanie biologiczne promieniowania podczerwonego	88
Terapeutyczne promienniki podczerwieni	90
Lampy i urządzenia do naświetlań promieniami podczerwonymi i widzialnymi	91
Ogólne zasady obowiązujące w naświetlaniach promieniami podczerwonymi	94
Promieniowanie nadfioletowe	95
Podział i właściwości promieniowania nadfioletowego	96
Działanie biologiczne i wpływ promieniowania nadfioletowego na organizm ludzki	98
Sztuczne źródła promieni nadfioletowych	108
Terapeutyczne lampy kwarcowe	113
Nowoczesne metody terapii promieniowaniem nadfioletowym	116
Bakteriobójcze lampy kwarcowe	117
Metodyka naświetlań ogólnych i miejscowych	120
Zapobiegawcze i lecznicze zastosowanie promieni nadfioletowych ..	128
Helioterapia	133
Biostymulacja promieniowaniem laserowym	137
Podstawy fizyczne	137
Działanie biologiczne promieniowania laserowego	143
Wybrane wskazania i przeciwwskazania do stosowania promieniowania laserowego	144
Metodyka zabiegów promieniowaniem laserowym małej mocy	146
Bezpieczeństwo pracy z laserem	149
Terapeutyczna aparatura laserowa	151

Elektrollecznictwo	159
Prąd stały	159
Wpływ prądu stałego na organizm	159
Zabiegi elektrollecnicze przy użyciu prądu stałego	165
Galwanizacja	165
Jonoforeza	172
Kąpiele elektryczno-wodne	183
Aparat do leczenia prądem stałym Galvatronic GT-1C	188
Prądy małej częstotliwości	189
Elektrostymulacja	194
Impulsy prostokątne	200
Impulsy trójkątne	201
Aparaty do elektrostymulacji	208
Aparat do leczenia prądem stałym i prądami impulsowymi małej częstotliwości Stymat S-110	208
Aparat do leczenia prądem stałym i prądami małej częstotliwości Stymat S-120	209
Aparat do leczenia porażień wiotkich Pulsotronic ST-4M	211
Aparat do elektrostymulacji ST-43	213
Prąd faradyczny	214
Prąd impulsowy Träbertha (Ultra Reiz)	215
Prąd wysokonapięciowy HV	216
Prąd małej częstotliwości w leczeniu porażień kurczowych	217
Metoda Hufschmidta	217
Metoda tonolizy	218
Aparaty do tonolizy	218
Elektrostymulacja czynnościowa	223
Przezskórna stymulacja elektryczna (TENS — transcutaneous electrical nerve stimulation)	227
Metoda elektrostymulacji w skrzywieniach bocznych kręgosłupa ..	228
Prądy diadynamiczne (DD), zwane inaczej prądami Bernarda	229
Aparat do leczenia prądami diadynamicznymi Diadynamic, typ DD5A	235
Aparat do leczenia prądami diadynamicznymi Astym	236
Aparat do leczenia prądami diadynamicznymi Diatronic DT-7B	237
Metodyka zabiegów	238
Wybrane przykłady metodyki zabiegów przy użyciu prądów diadynamicznych	240
Wskazania i przeciwwskazania do stosowania prądów diadynamicznych	243
Prądy średniej częstotliwości	248
Prądy interferencyjne (zwane również prądami Nemeca)	251
Prądy stereointerferencyjne	257

Aparaty do leczenia prądami interferencyjnymi	258
Aparat do leczenia prądami interferencyjnymi Stymat S-300 .	258
Aparat do leczenia prądami interferencyjnymi Interdynamic ID-8C	259
Aparat do leczenia prądami interferencyjnymi Asterint	261
Aparaty do elektroterapii skojarzonej z oddziaływaniem mechanicznym	262
Aparat do terapii ultradźwiękami i prądami małej i średniej częstotliwości Mixing 2	263
Aparat do terapii podciśnieniowej i elektroterapii SC 2	264
Zasady postępowania w wypadku porażenia prądem elektrycznym i zasady bezpieczeństwa obsługi urządzeń elektroleczniczych	265
Elektrodiagnostyka	269
Metody stosowane w elektrodiagnostyce układu nerwowo- -mięśniowego	269
Metody jakościowe	270
Metody ilościowe	273
Galwanopalpacja	280
Pola elektromagnetyczne wielkiej częstotliwości	281
Drgania elektromagnetyczne — ich istota i wytwarzanie	282
Działanie drgań elektromagnetycznych na tkanki ustroju	292
Oddziaływanie na tkanki prądu wielkiej częstotliwości	292
Oddziaływanie na tkanki pola elektrycznego wielkiej częstotliwości	295
Oddziaływanie na tkanki pola magnetycznego wielkiej częstotliwości	299
Metody lecznicze	300
Arsonwalizacja	300
Diatermia krótkofalowa	301
Terapia impulsowym polem magnetycznym wielkiej częstotliwości	317
Diatermia mikrofalowa	319
Pola magnetyczne	329
Charakterystyka fizyczna pola magnetycznego	330
Działanie biologiczne pola magnetycznego o wyższych wartościach indukcji	333
Magnetoterapia – leczenie polami magnetycznymi o wyższych wartościach indukcji	336
Metodyka magnetoterapii	337

Aparatura do magnetoterapii	339
Aparat do leczenia zmiennym polem magnetycznym	
Magnetronic MF-10	341
Aparat do leczenia zmiennym polem magnetycznym	
Magner	343
Magnetostymulacja – terapia polami magnetycznymi o niskich	
wartościach indukcji	344
Działanie biologiczne pól magnetycznych o niskich wartościach	
indukcji	345
Wskazania do magnetostymulacji	345
Aparatura do magnetostymulacji	346
Przeciwwskazania do magnetoterapii i magnetostymulacji	347
Ultradźwięki	350
Podstawy fizyczne	350
Działanie biologiczne ultradźwięków	357
Zmiany miejscowe (pierwotne)	357
Działanie mechaniczne	358
Działanie cieplne	358
Działanie fizykochemiczne	358
Zmiany ogólne (wtórne)	358
Dawkowanie ultradźwięków	360
Wskazania i przeciwwskazania do stosowania ultradźwięków ..	362
Lecznicza aparatura ultradźwiękowa	365
Aparat do terapii ultradźwiękowej Ultraton D 200	369
Aparat do terapii ultradźwiękowej Sonicator 730	370
Metodyka zabiegów ultradźwiękowych	371
Metody leczniczego stosowania ultradźwięków	373
Wziewania	377
Aerozole	377
Lecznicze stosowanie aerozoli	379
Leki stosowane do wziewań	380
Urządzenia do wziewań	382
Higiena aparatów do wziewań oraz wymogi bezpieczeństwa pracy	382
Balneoterapia	386
Lecznicze wody mineralne	386
Podział i charakterystyka działania leczniczego wód mineralnych	389
Występowanie wód leczniczych w Polsce	390
Borowina	391

Kąpiele w wodzie sztucznie mineralizowanej lub gazowanej	395
Kąpiele solankowe	395
Kąpiele kwasowęglowe	396
Kąpiele siarkowodorowe	397
Klimatologia	399
Pojęcie klimatu i pogody	399
Elementy klimatyczne	400
Cechy klimatu Polski	407
Lecznictwo uzdrowiskowe	411
Wskazania i przeciwwskazania do leczenia uzdrowiskowego	416
Skorowidz	427